

Özet

•PHP'DE İLERİ KONULAR

Bu ünite de fonksiyonlar, formlar ve PHP'deki global değişkenler olan \$_GET, \$_POST, \$_REQUEST, \$_SERVER, \$_COOKIE ve \$_SESSION konuları anlatılmıştır.

•DIŞ DOSYALARIN DAHİL EDİLMESİ

Farklı sayfalarda tekrar kullanılması gereken bir çok komut ayrı bir PHP sayfası halinde kaydedilip, istenilen PHP sayfasına include veya require komutları ile dahil edilebilir. Require komutu dosyayı bulamazsa hata vererek çalışmanın durmasına neden olur.

•FONKSİYONLAR

Belirli komutların bir isim altında toplanmasıyla oluşan yapılara fonksiyon denir. Fonksiyonlar parametrelili ya da parametresiz olabilir. Ayrıca geriye değer döndürebilir ya da döndürmeyebilir. Fonksiyon tanımında istenilen parametreler varsayılan değer atanabilir. Fonksiyon isimlendirme kuralları değişken isimlendirme kuralları ile aynıdır.

Fonksiyon tanımlama satırında değişkenlerin önüne & sembolü eklenirse, değer yerin adresi gönderilmiş olur, bu sayede parametreler değişince çağrıldaki değişken de değişmiş olur.

Fonksiyonlara diziler parametre olarak gönderilebilir.

•HTML FORM ETİKETLERİ İLE ÇALIŞMA

Formlar kullanıcıların veri girdikleri arayüz elemanlarıdır. Bir forma girilen bilgiler paket olarak sunucuya gönderildiğinde, formun metod özelliğine göre sunucudaki \$_GET ya da \$_POST global değişkeni içerisinde saklanır. Ayrıca metottan bağımsız olarak aynı bilgileri \$_REQUEST global değişkeni içinde de saklanır. HTML'deki formun içindeki etiketlerin name ve value değerleri, sunucudaki global değişkende anahtar ve değer olarak bir dizi oluşturur. Sonrasında, örneğin formun metoto özelliği get ise, sunucuda echo \$_GET["kullaniciAdi"]; şeklinde kullanılabilir, değeri değiştirilebilir.

•Form Verilerinin Kontrolü

HTML sayfasından gelen bilgilerdeki eksiklik ya da biçim farkı, sonraki işlemlerde hatalara neden olabilir. Ayrıca art niyetli kişiler veri olarak JavaScript veya SQL betikleri girmiş olabilir. Bu nedenler gelen verilerin 3 aşıdan kontrolü önerilir: 1) Zorunlu verilerin girilip girilmediği; 2) Girilen verilerin biçiminin uygun olup olmadığı; 3) Girilen verilerde riskli içerik ya da karakter olup olmadığı.

isset() ve empty() fonksiyonları, parametre olarak aldıkları değişkenin var olup olmadığını ve değerinin, türüne uygun biçimde, boş olup olmadığını kontrol eder.

Biçim kontrolü için filter_var(), is_numeric(), is_string vb. komutlar, girdinin eposta, URL, tam sayı ve diğer bazı veri türü biçimlerine uygun olup olmadığını kontrol eder.

Düzenli ifadeler yoluyla preg_match() fonksiyonu çok farklı karakter dizilimlerini kontrol edebilir.

Girdideki riskli karakterleri trim(), stripslashes() ve htmlspecialchars() fonksiyonları yok edebilir ve ya dönüştürebilir.

Özet (devamı)

•\$_SERVER DEĞİŞKENLERİ VE YÖNLENDİRME

PHP komutları içerisinde, web sunucusu ya da o sayfa hakkında detaylı bilgi almak gerektiğinde \$_SERVER global değişkeninin içindeki bir çok bilgi kullanılabilir. Örneğin web sayfasının adresi, sayfanın adı, sayfanın disk üzerindeki fiziksel adresi gibi.

Bir sayfaya gelen istek, farklı nedenler ile bir başka sayfaya yönlendirilmek istenirse header() komutu ile bu işlem yapılabilir.

PHP'nin durdurulması gerektiğinde exit() veya die() komutlarından biri ile çalışma durdurulur. Bu komutlardan sonra sayfanın devamındaki kodlar gönderilmez.

•\$_SESSION DEĞİŞKENİ VE OTURUM YÖNETİMİ

Web sunucusunu ziyaret eden her kullanıcı için, sunucu üzerinde bir oturum başlatılır. Bu oturum içine, istenirse PHP aracılığı ile bilgi eklenebilir. Bu bilgiler oturum sonlanmadığı sürece farklı sayfalardan erişilebilir. Oturum ancak tarayıcı kapatıldığında ya da PHP içerisinde oturum kapatma komutu (session_destroy) verildiğinde sonlanır.

Oturum bilgileri \$_SESSION global değişkeni içerisine anahtar - değer biçiminde bir dizi olarak eklenebilir, değiştirilebilir ya da silinebilir.

Oturum süresi, sunucu üzerindeki farklı sayfalara gidildiğinde sıfırlanır. Bu süre sınırı ulaşırsa (bu süre sınırı php.ini dosyasında belirlenir) oturum sonlandırılır.

•\$_COOKIE VE ÇEREZ YÖNETİMİ

Çerezler, kullanıcının tarayıcısı üzerinde web siteleri tarafından saklanan verilerdir. Kullanıcılar isterse bu verilerin saklanmasına engel olabilir.

PHP ile çerezlere \$_COOKIE global değişkeni üzerinden erişim sağlanabilir. Yeni çerez eklenebilir, değiştirilebilir veya silinebilir.

Çerezler, tanımlandıkları anda belirlenen süre sonunda otomatik silinirler.

DEĞERLENDİRME SORULARI

- Aşağıdakilerden hangisi harici bir PHP dosyasını mevcut sayfaya eklemek için kullanılır?
 - require
 - define
 - isset
 - request
 - header
- Aşağıdakilerden hangisi geri dönüş değeri olan bir fonksiyonun içinde mutlaka olması gereken bir komuttur?
 - static
 - define
 - array
 - include
 - return
- function yap(\$a,\$b=3) şeklinde tanımlanan bir fonksiyon için aşağıdakilerden hangisinde hatalı çağrı yapılmıştır?
 - \$c=yap(2,3);
 - \$c=yap(2);
 - \$c=yap();
 - \$c=yap(2,5);
 - \$c=yap(2,5.1);
- Aşağıdakilerden hangisi metodu "get" olan bir formdaki bilgileri içerir?
 - \$_POST
 - \$_REQUEST
 - \$_SESSION
 - \$_SERVER
 - \$_COOKIE
- isset(\$_POST["tarih"]) fonksiyonu true değerini verdiğine göre, aşağıdaki ifadelerin hangisi kesin doğrudur?
 - Bir önceki formun metodu "get" olarak ayarlamıştır.
 - Bir önceki formda "tarih" kutusuna bugünün tarihi girilmiştir.
 - Bir önceki formun adı "tarih" olarak ayarlanmıştır.
 - Bir önceki formda "tarih" adında bir etiket vardır.
 - Bir önceki formda "tarih" kutusuna yıl, ay ve gün doğru sırada girilmiştir.

- \$a=trim(\$a); komutunun işlevi nedir?
 - \$a değişkeni içindeki tüm boşlukları siler
 - \$a değişkeni içindeki iki ve daha fazla yan yana olan tüm boşlukları siler
 - \$a değişkeni başındaki ve sonundaki tüm boşlukları siler
 - \$a değişkeni içindeki tüm boşlukları alt tire karakteri ile değiştirir
 - \$a değişkeni içindeki tüm boşlukları ile karakteri ile değiştirir.
- Aşağıdakilerden hangisi sunucu hakkında bilgileri içeren global değişkendir?
 - \$_POST
 - \$_REQUEST
 - \$_SESSION
 - \$_COOKIE
 - \$_SERVER
- header("Location: "abc.php"); komutunun işlevi nedir?
 - abc.php adındaki sayfayı mevcut sayfaya dahil eder.
 - Mevcut sayfayı "abc.php" adındaki sayfaya yönlendirir.
 - Mevcut sayfanın başlığını "abc.php" sayfası ile aynı yapar.
 - Sayfaya "abc.php" içeriğinde <title> etiketi ekler.
 - Mevcut sayfanın adını "abc.php" olarak değiştirir.
- Aşağıdakilerden hangisi oturumu tamamen yok eder?
 - session_destroy();
 - session_unset();
 - unset();
 - \$_SESSION = null;
 - delete \$_SESSION;
- setcookie("Tarayici","Mozilla", time() + 3600); komutunun işlevi nedir?
 - "Tarayici" adında bir çerez 3600 saat boyunca saklanacaktır.
 - "Tarayici" adında bir çerez 3600 saniye boyunca saklanacaktır.
 - "Tarayici" adında bir çerez 3600 gün boyunca saklanacaktır.
 - "Tarayici" adında bir çerez 3600 saat sonra "Mozilla" olarak değiştirilecektir.
 - "Tarayici" adında bir çerez 3600 kez girişten sonra "Mozilla" olarak değiştirilecektir.

Cevap Anahtarı

1.a, 2.e, 3.c, 4.b, 5.d, 6.c, 7.e, 8.b, 9.a, 10.b